

Sällskapet Strömstierna – Nyhetsbrev 1

Inledning

I samband med att Ingemar Forsström lägger ut Månadens bild för juni 2019 – det är exakt 10 år sedan Månadens bild nummer 1 lades ut på vår hemsida – fick jag en idé.

Vi skall starta med ett Nyhetsbrev som kvartalsvis kommer att skickas ut till våra medlemmar i Sällskapet Strömstierna!

Och detta innebär alltså att ett Nyhetsbrev skall komma Er tillhanda via mail kring 1 januari, 1 april, 1 juli och 1 september.

Bland nyheterna som distribueras kommer även gamla nyheter att sändas ut.

I detta första Nyhetsbrev startar jag med **Lysekils historia** som sedan kommer att bli en följetong i våra Nyhetsbrev. Ni kommer alltså att få information om händelser som inträffat i Lysekil eller som på olika sätt berört Lysekil – allt i kalendarisk ordning! Och starten för vår historia blir med år 1543.

Jag hoppas att Ni finner denna tanke trevlig.

Om Ni vill kommentera innehållet i denna **Lysekils historia** är Ni givetvis välkomna!

I detta första brev finns en karta från just år 1543. Vi kommer inte att lägga med hela kartan i detta Nyhetsbrev utan bara ta med den del som berör Lysekil. Kartan tar nämligen ganska stor plats (4 Mbyte).

Detta Nyhetsbrev går fram till 1587. Då slutar den första stora dokumenterade sillperioden i Bohuslän.

När Ni nu läser denna Lysekils historia har jag källreferenser till de flesta av händelserna. Tanken med detta är dels att visa var informationen är hämtad och dels att stimulera till mer läsning om vår historia. Sedan kan Ni ju som tidigare på vår hemsida hitta en Källförteckning över litteratur som berör Bohuslän och Lysekil.

Nästa Nyhetsbrev kommer alltså att sändas ut kring den 1 september 2019.

Mvh Per Stenros

perstenros@gmail.com

./

Lysekils historia

1543

Holländaren Cornelis Anthoniszoon ger ut det första verkliga sjökortet, *Caerte van Oostlant*, över Nordens hav. De första två utgåvorna är ej funna. (Krantz, Bohuskust, sid 67-74) (Krantz, Havets makter, sid 209) (Nordiska kartans historia, sid 82-86)

”Som närmaste underlag hade *Caerte van Oostlant* de samtida läskartorna, det vill säga de böcker i vilka sjöfarande sammanfört sitt erfarenhetsmässigt uppbyggda vetande om kuster och hav. Uppgifterna i dessa läskartor stämde inte alltid med verkligheten, men de voro så goda som de med dåtidens primitiva nautiska hjälpmedel kunde bli. Observationerna gjordes uppskattningsvis, slutledningarna i böckerna grundades på hörsägen samt sjöfarandes synintryck och omdöme mera än på instrumentala och matematiska beräkningar. Den bild av Skandinavien som Cornelis Anthoniszoons sjökort gav, ter sig följaktligen för våra ögon litet underlig. Men kortet var dock ett hjälpmedel för sina samtida, och det betecknade en milstolpe i nordisk kartografi.” (Nautisk Tidskrift 1947, sid 12)

[Anm: Notera att namnet Lysekil, *lünekiel/lüssekiel*, finns med på kartan, se nedan! I så fall är det första gången som namnet Lysekil finns dokumenterat – och Lysekils historia har blivit ”35 år äldre”!

Jämför med det som Knuth Hansson skriver i Vikarvets årsbok 1964-1967, Namnen Stang(en) och Lysekil 1584-1645, sid 49-55. På sid 52 finner vi texten:

”Arkivar Johan Jørgensen vid Rigsarkivet i København har dock på förfrågan uttryckt sin bestämda åsikt att ifrågavarande namn ... skall tydas "Dynekiel", trots att namnet på kartorna är skrivet nära mynningen av den fjord som måste avses vara Gullmarsfjorden. Men forna tiders kartritare möblerade om litet i geografin – Mollösund placeras till exempel söder om Pater Noster!”

Undertecknad kan dock, till dess annat bevisas, påstå att sannolikheten är större för att det vid denna tid borde skrivas in *Lysekil* i kartboken än *Dynekiel*. Lysekil är ändå vid denna ett relativt stort fiskeläge – nästan lika stort som Mollösund.]

Vid ytterligare förstoring av kartan hittas en bild av en kyrka vid Lysekil, se vidare här nedan!

1543 "Lysekils lilla träkyrka" uppförs. (Lüscher, Lysekils Historia, sid 25)

Johan Ödman skriver 1746 att kyrkan är "rödfärdad och eljest så wäl utan som innan med Altare-Tafla och Predikestol dock af ringa arbete". Den är "på Strandsitiarens egen bekostnad i theras wälmakt så upbygd, som hon nu är med Tegeltak och en lijten klocka i ett rödfärdadt Torn af Trä".

Denna Lysekil äldsta kyrka bör ha varit ganska liten. Bänkdelningslängder från 1700-talet visar att den rymt föga mer än 150 personer i 16 bänkar. Till sin plan överensstämmer kyrkan helt med den gamla kyrkan i Brastad.

Enligt Ödman har kyrkan "fordom för 200 år sedan stått på Saltö och af Fiskare upbygd men sen flyttes hijt". Saltö ligger en dryg distansminut norr om Lysekil.

På Saltö har under 1500-talets sillperiod bodar för fiskemottagning och saltning funnits. Uppgiften att flyttningen har skett av strandsittarna i deras wälmakts dagar för tanken till att byggnationen har skett först under sillperioden.

Tidpunkten för uppförandet är osäker och kan vara av tidigare datum. Det är möjligt att kyrkan byggts på plats i Lysekil och att kopplingen till Saltö enbart har uppstått ur folkmun, se förstoringen ur *Caerte van Oostlant*, här ovan!

Jämför vi antalet bodar i Lysekil med antalet bodar på Saltö förefaller det något egendomligt att kyrkan skall ha byggts på Saltö först. Det finns under denna period ungefär fyra gånger fler bodar i Lysekil än på Saltö, se vidare under år 1589 och uppgifterna i de Norske Rigsregistrarer. (Se även Pettersson, Skärgårdsbebyggelsen i Bohuslän, sid 75-77, samt Krantz, Hemma vid havet, sid 204-212)

Bilden ovan på Lysekils första kyrka är från en karta över Lysekils Inägor från år 1795. Kartan inköptes av kommunalrådet Roland Karlsson och finns i Lysekils kommunarkiv. (Information via Eva Edvinsson. Foto Per Stenros, 2016-11-23)

1544 Den norska Jordeboken över egendomarna i Stångenäs tar upp gårdar i Lyse.

1556 ca Bohusläns första stora dokumenterade eller kända sillfiskeperiod börjar. (Pettersson, Skärgårdsbebyggelsen i Bohuslän, sid 12) (Wilhelm Hansson, Södra Bohusläns övärld, sid 212-213)

Kung Fredrik II i Danmark utfärdar flera föreskrifter för det bohuslänska fisket. Kungen håller själv fiskare som arbetar för hans privata räkning och dessutom får kronan stora skatte- och tullintäkter av fisket. Av detta kan man förstå att kungen är mån om, att det inte skall gå tid förlorad under fångstsäsongen. Han bestämmer att garn får vittjas även på söndagar, blott detta inte sker innan högmässan slutat. Efter som högmässan börjar klockan åtta på morgonen och är fullbordad klockan tio, behöver sysslolösheten på söndagen inte kännas alltför besvärande för de flitiga bohusläningarna. (Krantz, Vinterland, sid 110)
Under fiskets första år bevakas kronans intressen av länsherren på Bohus. (Hasslöf, Sillfisket i Bohuslän under 1500-talet, Vikarvets årsbok 1932)

Det skånska sillfisket slår samtidigt fel och en viss nedgång börjar märkas i det nederländska fisket. Marknadsläget är alltså mycket gynnsamt då både hanseater och nederländare söker efter möjligheter att tillgodose det behov av salt sill, som ej längre kan fyllas på deras gamla fiskeplatser.

Det bohuslänska fisket övertar förmodligen väsentliga delar av det gamla hanseatiska skånefiskets och det nederländska högsjöfiskets avsättningsområden omkring Östersjön och i Mellaneuropa samt dessutom en del av det sistnämnda fiskets marknad i Västeuropa.

Till en början tycks fångsten ha koncentrerat sig till trakterna omkring Marstrand. I början av 1570-talet utsträcks fisket norrut och under 1580-talets början når sillen de sydliga delarna av Akershus län. När fisket efter 1585 snabbt går tillbaka, återvänder sillstimmen till trakten av Marstrand, där de sista fångsterna troligen görs. Det verkar som om fångstområdet i stort sett förskjuts på samma sätt som senare sker under 1700- och 1800-talen.

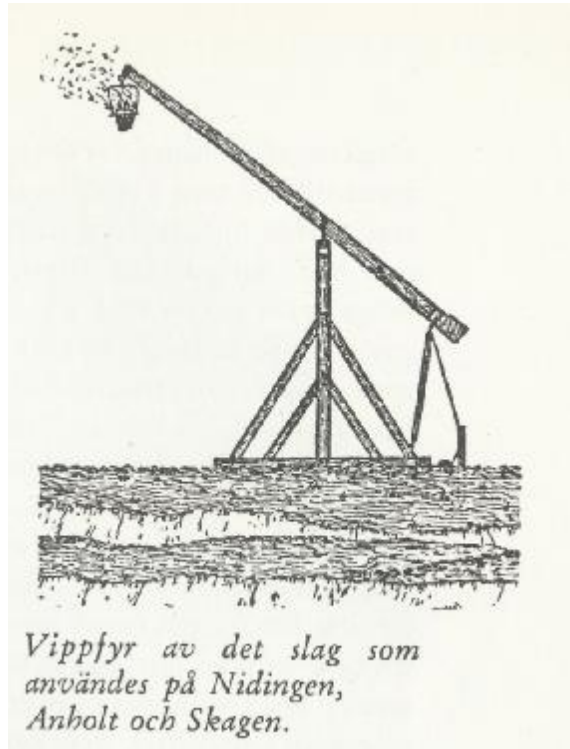
Under sillfiskeperioden uppstår tillfälliga fiskelägen, halvpermanenta bosättningar, exempelvis Skioldenborg vid Inre Sköllbergsvik väster om gården Näverkärr (våra dagars Sköllberg). [Anm: Om Skioldenborg, se Pettersson, LP 1994-12-30, Pettersson, Anonyma fiskelägen, Ortförteckning, sid 91, Pettersson, Kulturminnen i Bohuslän, sid 61-65, Pettersson, Kulturminnen i Bohuslän, sid 105, och Pettersson, Bohuslän förr, sid 50-52.]

Enligt de utfärdade fiskeriföreskrifterna, de så kallade "motböckerna", är sättgarnet det förnämsta redskapet. Här är det en skillnad mot de senare stora sillfiskena i Bohuslän, då vaden brukar dominera.

I de flesta fallen sänds sillen i saltat skick, sedan den så snart som möjligt efter fångsten har rensats. Salt används från Frankrike, Portugal, Spanien men även tyskt salt från Lüneburg kommer till användning, liksom produkterna av den på kungligt initiativ igångsatta inhemska saltframställningen.

I tunnor med 8 vålor = 640 stycken förpackas sillarna enligt en gammal metod i lager växelvis med salt. När fångsternas storlek eller andra orsaker omöjliggör detta mer tidskrävande beredningssätt, exporteras sillen också löspackad i tunnor. Andra tillämpade konserveringssätt är rökning och torkning.

- 1556 För själva fisket begagnar man sig av roddbåtar, vilka äro de ändamålsenligaste till detta arbete. Med all säkerhet har åtminstone de inhemska varit av en typ liknande de snipor som ännu brukas i Norge och norra Bohuslän. Denna båttyp var fullt färdig här i Norden under Vikingatiden. Man har i Norge framgrävt exemplar, som på centimetern stämt med dem, som ännu byggas. (Haslöf, Sillfisket i Bohuslän under 1500-talet, Vikarvets årsbok 1932)
- 1558 Kristian III i Danmark utfärdar den så kallade Koldingrecessen, den äldsta kända väglagen, som påtalar att det är viktigare att bygga och underhålla broar än vägar. Stadgan hänvisar även till äldre men ej kända bestämmelser. Underhållet av broarna sker ofta genom att en broskatt erläggs efter hemmantal till en lokal myndighet, som ansvarar för att hålla bron i ordning. Häradet utgör troligen den äldsta lokala myndigheten. Det förekommer också, att en bro bortförlänas till en enskild adelsman, som har att inkräva bropengar och svara för underhållet. (Albert Eskeröd, Skånes kust, sid 10-11, 13-14)
- 1560 Fredrik II i Danmark anlägger på begäran av holländarna och lybeckarna fyror på Kullen, Anholt och Skagen. (Nautisk Tidskrift 1947, sid 42) (Malmberg & Sveningson, Fyror, sid 77, 8 och 118)
Fyrarna som anläggs kallas papegojfyror. (Krantz, Väst kust, sid 171) (Krantz, Göteborg och Bohuslän, sid 275) (Skånes historia i årtal från 550 till 1720, sid 113)

1568 ”Vippfyr av det slag som används på Nidingen, Anholt och Skagen.” (Krantz, Västkust, sid 175)

1572 Bohuslän indelas i fem distrikt med tullstationer där tullnärer tillvaratar den danske kungens intressen. Tulltjänstemännen sorterar under tullnären i Marstrand. All saltning är förbehållen landets invånare och sker i saltbodar i land, men eventuellt sker saltning även direkt i båtarna. Även utlänningar får dock driva handel, uppköpa och exportera sill. (Pettersson, LP 1995-01-05)

Tullnärerna är placerade i Marstrand, Mollösund, Hermensund (nära Gullholmen), Malmön, Bekkevig (Bäckevik i Kungshamn) och Homborgsund (Hamburgsund). (Pettersson, Skärgårdsbebyggelsen i Bohuslän, sid 57-59 samt Pettersson, Anonyma Fiskeläger, sid 12) (Hasslöf, Sillfisket i Bohuslän under 1500-talet, Vikarvets årsbok 1932)

Uppenbarligen har 1500-talsfisket stor inverkan på den bohuslänska kustens bebyggelseförhållanden. Till största delen är dock denna av fisket framkallade strandbebyggelse mer eller mindre kortvarig. Ofta förskjuts det viktigaste fisket från den ena till den andra delen av skärgården. Till övervägande delen är bosättningen vid stränderna endast säsongmässig, vilket bland annat framgår av att tullnärer, fältskärer och andra myndighetspersoner i regel uppehåller sig på sina stationer under fångsttiderna.

Ännu på 1500-talet betecknar termen fiskeläge ett läger eller till och med den period på året, då man söker sig ned till kusten för att fiska. Liksom tidigare de

skånska utgörs de bohuslänska fiskelägena av tillfälligt använda bodanhopningar vilka ligger strödda längs skärgårdszonen som ett radband.

I många av dessa säsongfiskelägen finns dock snart ständigt bebodda kärnor. Det är ej möjligt att upprätta en fullständig förteckning över säsongfiskelägena. Även för att utreda den fasta strandbosättningens omfattning under sillfiskeperioden fattas de viktigaste källorna, nämligen skattemantalen. (Lennart Dalén, Den bohuslänska fiskelägesbygden.)

Det är dock tveksamt om det finns underlag för att på detta sätt kunna sig uttala ett permanent boende vid den bohuslänska kusten vid denna tid. (Pettersson, Skärgårdsbebyggelsen i Bohuslän, sid 33 ff)

- 1575-1600 Under dessa år besöker 13 fartyg från Lysekil och 11 fartyg från Fiskebäckskil Ålborg samt erlägger hamnavgift i staden. (Allmogesjöfart på Sveriges västkust 1575-1850, sid 39)
- 1576 I de Norske Rigsregistrarer nämns ”Rogaards Vig”, dagens Rågårdsvik.
- 1576 Jens Nilssøn, assistent till superintendent (biskop) Frants Berg i Oslo, företar en resa till församlingarna i Bohuslän i slutet av juli fram till månadskiftet september – oktober. (Hasslöf, Bohus len - I krig och fred, sid 22)
Jens Nilssøn kommer den 7 september till Stångenäset från Dragsmark och fortsätter till Kville. (Fritz Lüsich, sid 10)
- 1578-08-03 Namnet Lysekil ses i Kalmar tullräkenskaper. Skeppare Måns Friis (Mogens Friis) exporterar till Kalmar tre läster och tre tunnor salt samt två tunnor sill. (Hansson, Lysekil, sid 5-7) (Pettersson, Skärgårdsbebyggelsen i Bohuslän, sid 101)
- 1578-08-28 Måns Friis importerar från Kalmar två läster tjära och 100 tunnor tått (tågvirke) av lindbast. Det går ungefär 18 tunnor på en läst. Han äger detta år två bodar i Lysekil och fem bodar i Lyse, även om detta beläggs först i bodförteckningen av år 1587 som biläggs 1589 års jordebok. (Pettersson, Skärgårdsbebyggelsen i Bohuslän, sid 101) (Pettersson, LP 2001-11-16, LP 2002-01-11)
- 1580 Jordeboken för Bro socken, som finns i Rigsarkivet i Köpenhamn, skriver att följande gårdar i socknen tillhör bönderna: Björneröd, Brattön, Brevik, Ed, Gröv, Kleva, Lännestad, Mellby, Näverkärr, Orndal, Rågårdsdal, Skarstad, Skorve, Staxäng, Stranderäng, Störreberg, Svee, Vese och Vrångebäck. Övriga gårdar tillhör adelsmän eller är kronogods.
- 1580 Jens Nilssøn utnämns till superintendent (biskop) i Oslo av kung Fredrik II. Under sommaren, i samband med resa till Kolding, där han avlägger ed inför

kungen, visiterar Jens Nilssøn socknarna i Bohuslän, och då även Stångenäs.
(Hasslöf, Bohus len - I krig och fred, sid 24-25)

1583 Fiskebäckskil och Bekkevig nämns i Emdens protokoll.
Lauritz Bagge från Havstenssund besöker Ålborg under pingstmarknaden, det vill säga under icke sillsäsong. (Pettersson, Skärgårdsbebyggelsen i Bohuslän, sid 85)

1583 Vadfisket spelar under 1500-talet spelat en ganska liten roll. Främst beror väl detta på att fiskarna själva inte kan skaffa sig de dyra redskapen och många båtar. Men tyskar och holländare, vilka som köpmän har större ekonomiska resurser tycks heller inte ha brukat vadar. En viktig orsak till att den överlägsnare fångstmetoden hålls tillbaka är att söka i folkets vidskepelse. Man tror allmänt, att vadarna skrämmer bort sillen och det är därför över hela Danmark förbjudet att dra med vad. Här i Bohuslän blir vadfisket inte förbjudet förrän detta år.

För fullständighetens skull bör ännu en vadtyp nämnas, helst som Tomfohrde i likhet med många andra missuppfattat hithörande ting. Det är stängvaden, som vanligen utgöres av en stor, väl förankrad landvad. Den brukas som namnet säger att stänga inne sillen med i smala vikar och sund. Ur dessa stäng, som kan innehålla upp till tusentals tunnor sill, hämtar man sedan upp den efter behov, i allmänhet med smärre landvadar. Ibland kan den få stå kvar tills långt fram på våren.

Så snart sillen kommer till land måste den konserveras för att inte ta skada. Detta sker i bodar av trä. Av tomtningarna på Skeppsholmen i Lysekil att döma har de två största bodarna legat närmast stranden. Rimligtvis är detta två saltarbodar, och tillvägagångssättet i saltningen bör ha varit ganska likt 1700- och 1800-talens saltning.

Sillen transporteras upp i boden, där den töms på golvet eller i stora bingar. Här tar kvinnorna hand om den och gäller eller kvärkar den, d.v.s. nyper mellan en kort kniv och tummen ur strupstycket omedelbart bakom gälarna, varvid magen och en del av gälarna följde med.

Har man tid, vidtar därefter omsorgsfull packning och saltning i tunnor. Förordningarna inskräper med eftertryck att sillen skall saltas och packas ordentligt hela tunnan igenom.

Vid brådska kan man också för några dagar salta mera provisoriskt. Sillen öses då med breglar, grunda håvar, upp i tunnor eller bingar och strös med salt. Detta kallas störtsalta, blodsalta eller bunkesalta, benämningar, som alla återfinnas i Rigs-Registranterna. Förfaringssättet är endast provisoriskt och

används för att vinna tid. Under 1580-talet, då köpmännen i stor utsträckning tar sillen ute vid garnen, störtsaltas även direkt i skutornas lastrum. (Haslöf, Sillfisket i Bohuslän under 1500-talet, Vikarvets årsbok 1932) [Anm: Haslöf nämner även priset: Priset på varan varierar mellan 20 och 70 daler per läst, 12 tunnor. Det är dock ej helt klart om detta gäller för 1500-talets fiske.]

1584 Superintendent Jens Nilssøn i Oslo visiterar åter socknarna i Bohuslän. Han stannar även på Bohus slott i Kungälv. Där lämnar han sin son Christoffer Jenssøn hos Peder Gyldenstjerne. (Haslöf, Bohus len - I krig och fred, sid 25)

1584 Fiskeläget Stangen är dokumenterat i Emdens protokoll.

1585 I Öresundstullens räkenskaper nämns ett antal fiskelägen. Utöver de som redan är nämnda i de Norske Rigsregistranter och i staden Emdens protokoll noteras bland annat Kyrkesund, Gjedviksund (Getvikssund), och Bondefjorden (numera Bottnafjorden).

1585 Det första kaffet anländer med fartyg till Göteborg. Lastens storlek är ett pund.

1585 Bunkesaltad sill förbjuds från detta år, då den som sämre vara lätt kan förstöra marknaden.

Vid samma tid börjar man efter holländskt exempel utföra färsk sill, vilket med den tidens transportmöjligheter givetvis är en svår affär, även om årstiden är aldrig så lämplig.

Slutligen bereds sillen även genom rökning. Peder Clausson talar om rökerier av ganska respektabel storlek, 2 och 3 våningar höga som på en gång rymmer 168 tunnor sill.

De stora sillmassorna kräver ju ganska ansevärd mängd av salt. Men varifrån detta hämtas ger oss källorna tyvärr inga säkra upplysningar om. I Skåne används sedan länge lüneburgersalt till sillens konservering, men även salt från Baie användes. Kungen sätter dessutom i gång med saltsjudning vid de norska kusterna, men resultaten blir klena och tycks ej spela någon roll för sillens beredning. Säkerligen har även portugisiskt salt använts, ty åtminstone 1587-1590 kommer årligen lübeckska saltskutor från S:t Ybes till Marstrand. (Haslöf, Sillfisket i Bohuslän under 1500-talet, Vikarvets årsbok 1932)

1585 Det äldsta dokumentet om ägandet i Lysekil är domen i en rättegång mellan Anders Lauritssøn Green, ägare till Sundsby på Tjörn, samt hans bror Börje Green å ena sidan och deras svåger Peder Knutsson (Peder Knudsøn Månesköld till Olsnäs och Åkervik, gift med Bodil Green å andra sidan.

Lysekils mark tillhör vid denna tid Övre och Nedre Lyses utmarkslott. (Tiselius, sid 173, 176)

Ärendet gäller arvsskiftet efter Laurits Olofssøn Green, ägare till Sundsby på Tjörn, som tidigare ägt bland annat Lysekils jord. Målet avgörs till bröderna Greens förmån. Anders Green behåller Lysekil som han fått i skiftet. Green är även ägare till gårdarna Fiskebäck och Svee i Bro socken. [Anm: jämför med år 1580.]

Anders Lauritssøn Green är vid denna tid sekreterare i danska kansliet och blir senare norsk rikskansler. (Tiselius, sid 171-172)

1586 Nils Skabo från "Liise Kiell" besöker Ålborg med ett fartyg om 8 läster. (Pettersson, Skärgårdsbebyggelsen i Bohuslän, sid 46)

Mats Andersen från "Liise Kiell" besöker Ålborg under pingstmarknaden, det vill säga under icke sillsäsong. Han erlägger 1 mark i "bropenge". (Pettersson, Skärgårdsbebyggelsen i Bohuslän, sid 86)

Sören Wolsen från "Liise Kiell" besöker Ålborg under icke sillsäsong. Han erlägger två gånger 20 skilling i "bropenge". (Pettersson, Skärgårdsbebyggelsen i Bohuslän, sid 86)

1587 Sillfisket tar ett brått slut. För södra och mellersta Bohuslän upphör fisket redan detta år. I en köpehandling från detta år heter det nämligen om fiskebodarna i Lysekil och Hunnebostrand, att de inte längre brukas "siden den sildefiskende er afslagen". (Hasslöf, Sillfisket i Bohuslän under 1500-talet, Vikarvets årsbok 1932) [Anm: Jämför åren 1587 – 1589 med avseende på antalet bodar i Lysekil. Olof Hasslöfs analys verkar ligga två år fel?]

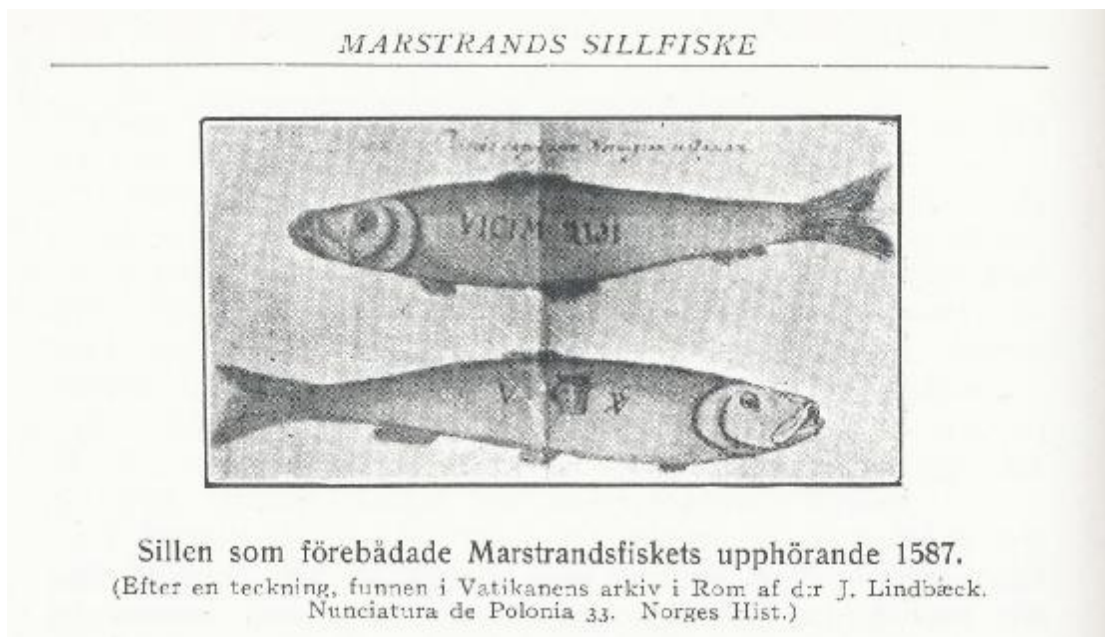
1587 Från Anders Olssen-Gren övergår Lysekils jord, som ligger på Övre och Nedre Lyses utmarkslott, till länsherren Henrik Gyllenstierna. (Lüsch, Lysekils Historia, sid 11) [Anm: Henrik Gyllenstierna är ståthållare och hövitsman på Bohus fästning 1574-1592.]

1587 I Lysekil finns sammanlagt 81 köpmansbodas och krambodas. Bland bodägarna nämns tullare Niels Seffrenson Tholder på Malmön och i Bekkevik (2 bodas), prästen Martin i Bro (7 bodas), Peder Bagge i Holma (5 bodas), Börge Green på Restenäs (1 bod) och Engelbret i Fiskebäckskil (3 bodas). (Pettersson, Skärgårdsbebyggelsen i Bohuslän, sid 86-87)

1587 Joen Persen från "Liusekiell" besöker Ålborg under pingstmarknaden, det vill säga under icke sillsäsong. Han erlägger 8 skilling i "bropenge". (Pettersson, Skärgårdsbebyggelsen i Bohuslän, sid 86)

1587

I Stångesund finns nio bodar. Två av dem tillhör Peder Embde och två tillhör Pouell Embde, antagligen köpmän från Emden. Stångesund är ett litet säsongfiskeläge som besöks endast under själva sillsäsongen under den stora sillperioden. Detta innebär att sillfisket pågår från hösten och fram till midvintern, kanske fyra månader eller något längre eller något kortare tid årligen. Ungefär åtta månader om året är säsongfiskeläget öde och bodarna står kvar oanvända. (Pettersson, LP 2002-02-15)

1587-11-27

Sillen som förebådade Marstrandsfiskets upphörande 1587.

En av de på Saltö boende danskarna, en man från Sönderborg, får en underlig fångst i sina garn - utanför Marstrand. Det är en sill större än vanliga sillar och på båda sidorna försedd med märkliga blodröda bokstäver och tecken. Att den har något viktigt att säga mänskligheten står klart redan för de olärda fiskare som är med om att finna den. Därför skickas den till Köpenhamn, där lärda män omsorgsfullt avbildar den och själve kungen – Frederik II – går i författning om att få dess tecken vetenskapligt tolkade. (Krantz, Hemma vid havet, sid 211-212) (Hasslöf, Sillfisket i Bohuslän under 1500-talet, Vikarvets årsbok 1932) (Olán, Marstrands historia, sid 150-151)

./